

**ВЕЛИКИ
БЕОГРАДСКИ
ЗЕМЉОТРЕС
24.3.1922**

осврт на прошлост и припрема за будућност

100

ГОДИНА

SU | SA
ZI | EE

У име Српског удружења за земљотресно инжењерство позивамо Вас на отварање изложбе поводом стогодишњице Великог београдског земљотреса који се догодио 24.03.1922. године.

Отварање изложбе је **15.4.2022. од 15:00 -15:30** часова на Архитектонском факултету Универзита у Београду, Булевар краља Александра 73/II у свечаној сали број 200, са следећим програмом:

15:00 – 15:30 | Поздравна реч
проф. Владимир Лојаница,
Декан Архитектонског факултета
в. проф. др Радојко Обрадовић,
Архитектонски факултет
проф. др Светлана Николић-Брзев,
Председница СУЗИ

У петак 24. марта 1922. године у 13.23 часова Србију је погодио јак земљотрес магнитуде 6.0 по Рихтеровој скали, који се сматра најјачим земљотресом у XX-ом веку. Иако се епицентар налазио у близини Лазаревца, био је познат као „Велики београдски земљотрес“ у тадашњим медијима и публикацијама. Земљотрес је пре свега погодио регион југоисточно од Београда - изазвао је панику међу становништвом, а и оштећења објеката у Лазаревцу, Аранђеловцу, Ваљеву и Убу, као и околним селима. Због земљотреса је дошло и до вишечасовног прекида железничког саобраћаја у Србији, као и прекида телефонског и телеграфског саобраћаја са Лазаревцем и Аранђеловцем, који су се налазили најближе епицентру.

Потрес се значајно осетио и у Београду, посебно у центру града и у вишим грађевинама, као што су хотел „Москва“, тадашња зграда „Политике“, а и неколико вишеспратних зграда на потезу од Студентског Трга (Капетан Мишино здање) до Калемегдана. Новинари „Политике“, који су се у време земљотреса затекли у тек изграђеној петоспратној згради редакције овог листа, овако су описали свој доживљај земљотреса: „Потрес се осетио најјаче у високим зградама: љуљајући се, површина земље највише је, очигледно, љуљала врхове високих зграда. Због тога је и у згради „Политике“ то њихање било врло осетно. У њој је човек имао осећање као да га је неко шчепао за груди па га из све снаге дрмуса. И уз то је морао осетити страх да ће се тог тренутка почети рушити све и изнад њега и испод њега.“ („Политика“, 25.3.1922.)

Иако је земљотрес изазвао панику и страх међу становницима тадашњег Београда, није дошло до значајних оштећења вишеспратних зграда које су биле изграђене у складу са савременом европском архитектонском и грађевинском праксом из тог периода. Међутим, земљотрес је био довољно интензиван да изазове померање читавих зграда на Теразијама (на локацији данашњег хотела „Балкан“), рушење димњака на многим ниским зградама, као и пукотине у згради Капетан Мишиног здања. Дошло је и до рушења једноспратних кућа у Балканској улици у центру Београда.

Овај земљотрес је веома значајан за Србију, јер указује на могућност догађања земљотреса сличног интензитета (магнитуде 6.0) у будућности. Овакви земљотреси изазивају материјалне и људске губитке у густо насељеним подручјима, као што је у овом тренутку највећи део територије Србије. Један од разлога што „Велики београдски земљотрес“ из 1922. године није имао веће последице је што је Београд у то време имао око 130,000 становника (заједно са предграђима), а Србија (у то време део Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца) око 4.8 милиона становника (према попису становништва из 1921. године). У овом тренутку Београд има преко 1.7 милиона становника и веома је густо насељен. Иако је технологија градње армиранобетонских конструкција развијена и регулисана техничким прописима почев од 1949. године, постоји велики број зграда изграђених у периоду када прописи нису на адекватан начин узимали у обзир понашање конструкција под дејством земљотреса и модерне приступе асеизмичком пројектовању и грађењу који се данас примењују. Поред тога, значајан део фонда зграда у Београду и Србији сачињавају зидани објекти, који су под великим ризиком у случају дејства земљотреса. Ризик од негативних последица будућих земљотреса у Србији је присутан, и само је питање времена када ће се догодити земљотрес сличног интензитета као што је био „Велики београдски земљотрес“.

Српско удружење за земљотресно инжењерство (СУЗИ) (<https://suzi-saee.rs/>) је национално невладино непрофитно техничко удружење чији чланови су заинтересовани инжењери, геолози, сеизмолози, архитекте и урбанисти, као и представници осталих струка које земљотреси дотичу и који се баве узроцима и последицама земљотреса. Основни циљ СУЗИ је да допринесе подизању нивоа свести, знања и практичне примене земљотресног инжењерства у Републици Србији. ■